

tus firmi. Uit deze samenwerking tussen de vocale en instrumentaal/vocale muziekpraktijk ontstond in de Nederlanden in de 15de eeuw de alom bekende en veelgeprezen 'orgelmis'.

Zangcomposities waren gewoonlijk opgetekend in koorboeken waarin de onderscheiden stemmen afzonderlijk vermeld waren. De zangmeester (succentor. enz.) droeg persoonlijk de verantwoordelijkheid voor dit kostbare bezit. We kennen zeker één stad (Dordrecht) waar de zangmeester de koorboeken te zijnen huize in bewaring had. Op enkele uitzonderingen na, de bekendste zijn die van de Illustere Lieve Vrouwebroederschap te Den Bosch (St. Jan) en de Pieterskerk te Leiden, zijn deze verzamelingen na de alteratie verdwenen. Rotterdam vormt hierop helaas geen uitzondering.

De koorboeken bevatten zowel werken van de grote meesters (Dufay, Ockeghem, Obrecht, Desprez, Lassus, enz.) van de 'Nederlandse polyfonie', als die van plaatselijke zangmeesters, zangers en organisten. Zangmeesters en meer nog de zangers waren meestal maar korte tijd aan een kerk verbonden en reisden van hot naar her. Dat zal de verspreiding van de composities, die alle met de hand gekopieerd moesten worden, bevorderd hebben, maar was allerminst geschikt voor de ensemblevorming en evenwichtig optreden in de kerken en kapellen. Reden waarom hier en daar in de 16de eeuw arbeidsregelingen ontstaan tussen de getijdenmeesters van verschillende steden.

Wanneer in de jaren 1570 de reformatie in onze gewesten doorzet en de eredienst in de typisch Nederlandse 'grote kerken' in protestantse handen komt, verdwijnt de 'paapse mis' en daarmee het rijke koorleven letterlijk van het toneel. Zo werd in de Rotterdamse Laurenskerk de mis voor het laatst gecelebreerd op 12 november 1572. Alleen het orgelspel wordt op last en kosten van de stad gehandhaafd, zij het voornamelijk ter dagelijkse recreatie van de goegemeente en passanten, en ná, dus buiten de zondagse en door de weekse sermoen van de 'nieuwe religie'. Katholieken zijn dan voorlopig aangewezen op schuilkerken en zien zich genoodzaakt tot een 'fluisterend', zij het belangrijker muziekleven dan de meeste muziekhistorische handboeken doen vermoeden. Wat dat betreft zou Rotterdam met zijn formeel gereformeerde stadsorganist (1644-1650) maar katholieke (!) componist Jan Baptist Verrijt nog naam blijven maken. De zeven getijdenkapellen behoren dan definitief tot het verleden.